

# Professional Skills: visie en implementatie

## Aanleiding

Vanuit het werkveld en in de audit in 23-24 is aangegeven dat in de opleiding hbo-ict meer aandacht aan professional skills zou moeten worden gegeven, omdat onze studenten hierin achterlopen. Op het afstudeerformulier wordt officieel minstens 50% van de scores bepaald door de professional skills, maar in het onderwijs dat aan het afstuderen voorafgaat, is hier niet evenredig veel aandacht voor. Daarom is vanuit de curcom in jaar 24-25 een werkgroep gestart om professional skills een duidelijkere, stabielere plek in te laten nemen in het curriculum van hbo-ict.

## Wat zijn de professional skills

Onder de professional skills (PS) verstaat de werkgroep de vaardigheden zoals die in het hbo-i domeinmodel van 2023 zijn gedefinieerd, en die elk in drie subvaardigheden zijn onderverdeeld. De vier hoofdcategorieën zijn:

- toekomstgericht organiseren
- onderzoekend vermogen
- persoonlijk leiderschap
- doelgericht interacteren

## Visie

De visie van de werkgroep is 1) PS moeten geïntegreerd, maar expliciet aan bod komen in bestaand onderwijs en toetsing, en 2) de student moet een duidelijk overzicht hebben van diens beheersing van de PS op elk moment.

### *Geïntegreerd maar expliciet*

Omdat PS een onderdeel zijn van het beroep van ict'er<sup>1</sup> en ook alleen in die context een concrete invulling krijgen, moeten ze ook geïntegreerd in het onderwijs terugkomen. De PS moeten dus zo veel mogelijk een plek in bestaande modules krijgen. Het gevaar hierbij is dat ze in onderwijs en toetsing overschaduwd worden door de meer technische aspecten van die vakken. Daarom is onze visie ook dat ze in modules wel expliciet onderwezen en getoetst moeten worden. Concreet betekent dit dat PS aandacht krijgen in het onderwijs van elke module, en apart als rubric-categorie beoordeeld worden.

### *Overzicht van beheersing van PS*

Op basis van de beoordeling in vakken, moet het voor de student ook mogelijk zijn om een overzicht te genereren dat los van de vakken aangeeft wat diens beheersing van de PS op dit moment is. Dit kan bijvoorbeeld met een skills-tree. Hierop is aangegeven hoeveel punten de student op dat moment heeft behaald op elke PS, en in welke vervolgmodes deze PS weer aan bod komt. Dit overzicht kan ook dienen als hulpmiddel voor een gesprek van een studieloopbaanbegeleider met een student om eventuele reparatiewerkzaamheden aan bepaalde PS uit te voeren (bijvoorbeeld door middel van extracurriculaire activiteiten).

---

<sup>1</sup> Uit de visie van hbo-ict: "wij leiden zelfbewuste, kritische en gedreven ICT-specialisten op [...], die hun eigen loopbaan [...] vormgeven".

## Implementatie

De werkgroep denkt dat deze visie met de volgende stappen in het curriculum doorgevoerd kan worden. Sommige stappen kunnen parallel uitgevoerd worden.

1. De vaardigheden moeten duidelijk **gedefinieerd** worden. Het hbo-i domeinmodel laat flink wat ruimte voor interpretatie en definieert geen beheersingsniveaus. De werkgroep wil voor elk van de 4x3 vaardigheden een duidelijk definitie hanteren, en die uitsplitsen in behapbare, meetbare onderwerpen. De definities worden gevalideerd bij collega's, studenten en het werkveld.
2. Voor elk van de vaardigheden moeten werkbare **voorbeelden** uitgewerkt worden voor zowel onderwijs als toetsing, die als inspiratie kunnen dienen voor onderwijsontwikkelaars en moduleverantwoordelijken als die hun onderwijs aan willen passen.
3. Er moet **geanalyseerd worden welke PS nu per module** onderwezen en getoetst wordt, en hoe dit gebeurt.
4. Op basis hiervan moet mogelijk **ontwikkeltijd** aangevraagd worden voor die modules, om onderwijs en toetsing van de PS explicieter te maken, met als uitkomst dat de rubric voor elke PS een aparte categorie hanteert, en dat duidelijk is hoe dit aan studenten onderwezen wordt.
5. Er moet een analyse gedaan worden **of elke PS voldoende aandacht** in ons curriculum krijgt, en waar dit eventueel gerepareerd zou moeten worden. Dit vergt uiteraard ook ontwikkeltijd daarna.
6. Er moet een manier gekozen of ontwikkeld worden om de **skills-tree** mee weer te geven, en dat deze zo veel mogelijk automatisch uit de bestaande beoordelingen afgeleid kan worden. Hierbij moet ook rekening gehouden worden met dat het curriculum niet van de ene op de andere dag volgens deze visie zal werken.

## Tot slot

De werkgroep PS denkt dat het belangrijk is om aan alle docenten en studenten van hbo-ict duidelijk te maken dat PS een grotere plaats in het curriculum gaan innemen, en dat dit in lijn is met het afstuderen en met wat het werkveld verwacht. Het zal een flinke klus zijn om de aanpassingen in het curriculum door te voeren, maar door dit in kleine stappen te doen, is het een overzichtelijke klus. Daarbij is de werkgroep van mening dat moduleverantwoordelijken en onderwijsontwikkelaars zo veel mogelijk werk uit handen genomen kan worden door duidelijke voorbeelden van onderwijs en toetsing te verzamelen die als inspiratie kunnen dienen of zelfs direct overgenomen kunnen worden.